

gospodar po obilnih skušnjah terdi, da konji, ovce, gosí in mnogotera druga žival prav rada po košeni moki sega. On tedaj to klajo tudi drugim živinorejcom priporoča in pravi, da je najboljšo, če se ob vsaki klaji navadni kermi, na priliko, goski pol lota, ovci poldrugi lot, velikemu prešiču 2 lota, kravi pa ali konju 3 do 4 lote košene moke (v prah zmletih kostí) primeša, in sicer preden se suha kerma z vodo pomoči.

Gospodarska novica.

* Na Francozkem v Nanteri je fabrika, ktera posebno lepo štirko dela iz divjega kostanja. Ako pomislimo, da divji kostanj je drevó, ki je vsako leto polno, — zraven pa se spomnimo, da vsako leto v našem cesarstvu iz pšenice in krompirja tavžent in tavžent centov štirke napravljajo, bomo pač lahko spoznali veliko imenitnost take fabrike, ktera ljudem na tavžente vagánov pšenice in krompirja za živež prihrani s tem, da štirko nareja iz divjega kostanja. Ker pa so že znajdli tako lepo štirko delati iz divjega kostanja, smemo upati, da bojo še več znajdli in da bo še čas prišel, ko nam bojo fabrike iz divjega kostanja zdravo moko za jéd mlele, in kostanj bo postal pri nas to, kar je v gorkih deželah krušno drevó.

„Slov. Nov.“

Kukovica.

Med vsemi znanimi ticami ni nobene, da bi dajala toliko prilike praznim veram in neumnim vražam, kakor čudna tica kukovica.

Kukovica se prišteva preselivnim ticam, to je, tistim, ktere se v naših krajih pozimi preživiti ne morejo, zato v jeseni od nas pobegnejo, se preselijo v gorke kraje, kjer najdejo potrebni živež. Kukovica zapusti naše kraje proti koncu mesca velikoserpana in pride spet v začetku velikotravna, kuka pa le do konca rožnika.

Veliko je ljudi, kateri pazijo o prihodu kukovice, kolikokrat bo prvič zakukala. Pravijo, kolikokrat kukovica zakuka, toliko let bo še človek živel, kateri jo pervikrat sliši kukati spomladi. Kadar gospodar spomladi prvič kukovico sliši, pazno šteje, kolikokrat je zakukala, potem hitro šteje dnarje, ktere ima ravno takrat v aržetu, ker ima neumne misli, kolikokrat je kukavica zakukala, tolikokrat se bodo pomnožili njegovi dnarci v žepu. Kmetiški ljudje pravijo, če spomladi kukovica pogostoma kuka, pomeni dobro letino, če poredkoma kuka, pomeni pa slabo.

Kukovici prilastujejo tudi, da vreme prerokuje. Kadar kuka zvečer, pomeni, da bo lepo vreme; kadar kuka zjutraj, pomeni, da bo deževno vreme.

Nobene tice glas ni tako podoben človeškemu glasu, kakor glas kukovice. Le škoda, da nima več ko dva glasa, s kterima vedno le sama sebe imenuje, ko pravi „kuku“.

Nekteri so pisali od kukovice, da je nemarna, zanikerna tica, ktera nič ne skerbi za svojo rodbino in le druge tice nadležje mlade kukovice rediti. Drugi so pisali od kukovice, da ona tega ne dela iz nemarnosti in zanikernosti, ampak ona je tako stvarjena, da ne more jaje valiti. Njeni životek je neki tako ustvarjen, ako bi se v gnjezdo na jajce vsedla, da bi jih precej poterla in zdrobila, zato je prisiljena, to delo drugim ticam prepušati.

Da kukovica nikoli gnjezda ne naredí in jaje nikoli sama ne leže, je vsakemu znano. Ona potakne jajčica v gnjezda drugih tic, da jih valijo in potem mlade kukovice redijo. Najrajši dene jajca v gnjezdo penice, pastarice jesenice ali pa kake druge majhne tice. Kadar se tički izvalijo, jim stare tice pridno donašajo potrebnega živeža; ker je pa mlada kukovica veliko večja od drugih tovaršev, tudi več živeža potrebuje. Kaj naredí, da več dobí? Gré in pomeče iz gnjezda vse tovarše, da stari le samo kukovici

donašajo živeža, ker so tako bedasti in mislijoa, da je kukovica res njihove rodbine.

Pametne tice, varujte se kukovice!

Višnjogorski.

Glasi o cesarskem ukazu zastran učnega jezika v šolah.

III. *)

Naj spregovorim zdaj o latinskem jeziku. Ker je to jezik mertev, to je, da se ne govori nikjer več čisto, ga cenijo zlasti dan današnji nekteri malo in čedalje manj; nekterim pa se zdi za malo, da bi veljal več od gerškega, po katerem se je izgubil, iz kterega si je izposodil tako rekoč največji in najbolji del svoje literature. To je ravno nesreča, da se tehtajo reči zgolj po teoriji, da se ne praša dosti, kaj pa življenje pravi, in vendar obvelja nazadnje samo to, kar se ž njim ujema in sprijema. Vse res, da je gerščina bogateja, neizmerno bogateja, bodi si v formah, bodi si v slovstvu, in da je postal gerški narod učitelj rimskemu in vsem poznejim. Al Gerk je živel tako sam za-se; vse, kar si je omislil in izmislil, je bilo tako čisto iz njegovega jedra, tako tuje za druge ljudstva osnovano, da bi jim s svojo omiko ne bil mogel dosti škodovati, ne dosti koristiti, ako bi ne bilo vodotoča, da vodi silno moč gerškega elementa v žile in kite tistih narodov, ki se niso napredovanja branili, pa so bili, sami za se presirovi ustvarjeni, dobro njetilo, ki pa od drugod iskre potrebuje.

In ta vodotoč so bili Rimljani in so še dan današnji vkljub vsem pruskim pedantom, in zato je njihovo bitje za nas imenitnejše od gerškega. Rimljani nam se zdé sicer velikani, pa se jih ne bojimo; ne dozdevajo nam se tako tuji, kakor Gerki; njihove misli so enake ali saj podobne našim mislim, pripravne za naše razmere in za naš čas, kakor da smo si bližnja žlahta. In kakor nam, se dozdeva to vsem izobraženim narodom. Na široki podlagi rimske omike so postavili si svojo domačo; kvas latinščine je prešinil vse ude sedanjega življenja. In kakor se ne dá tajiti, da so ji pritekali prvi in najobilnejši studenci omike iz gerškega, se pa po drugi plati zopet ne more prezreti, da je bil le Rimljan universalen, da je nam edina ta universalnost pomagala, da nam je treba toraj pred in bolj soznaniti se z latinsko kulturo kakor pa z gerško.

Praša se zdaj: kaj je latinščina za nas Slovence, kako se dotika in strinja naš jezik z latinskim, kako sta si eden proti drugemu?

Latinski jezik je jezik katoliške cerkve, katoliška cerkev pa je naša národna cerkev. Pravim národna, in ta beseda mi je tū v prvem, edino pravem pomenu. Katoliška vera nam ni národna, ker jo zdaj národ terdi, ampak zato, ker si jo je že od konca sam izvolil, se je vedno stanovitno deržal, vkljub silnim nadlogam in skušnjavam, se vedno te zvestobe tudi zavedil in vse svoje mišljenje in čutenje po nji obračal, po drugi strani je pa tudi vselej v nji pomoči, zavetja, rešenja iskal in ga našel. Premislimo to malo bolj natanko. Dozdaj smo se menili premalo za to reč; nauk, ki ga bomo prejeli, je imeniten za nas in za naš jezik. Keršanstvo so jeli nam oznanovati najpred oglejski, potem pa salcburški duhovni. Slovenci se mu že iz začetka nikakor niso ustavljali; še le, ko je ob enem sirovi bavarski knez Tasilo tudi slovensko svobodo zalazoval, je pokazala se nasprotna stranka. Droh, Drodor, Samo, Avreli so odganjali novo vero le zato, ker jo je branil Tasilo, najhuji sovražnik slovenskega naroda, češ, da ni nič družega kakor zanjka tuje politike. Toda kristjani so se bili že tako pomnožili, da ni dolge to opiranje terpelo. To je bila pa tudi največja sreča za narodnost. Ko bi se bili naši očetje terdovratno starih bogov deržali, ni dvombe, da bi jih bili sosedni, kerščeni narodi:

*) Dalje iz 2., 3. in 4. lista.